

Üniversitesi	:	İstanbul Kültür Üniversitesi
Enstitüsü	:	Fen Bilimleri
Anabilim Dalı	:	Mimarlık
Programı	:	Mimarlık Tarihi
Tez Danışmanı	:	Prof. Turgut ÖVÜNÇ
Tez Türü ve Tarihi	:	Yüksek Lisans – Haziran 2005

ÖZET

İSTANBUL TARİHİ YARIMADADA BULUNAN BİZANS KİLİSELERİNİN DÖNEMSEL ÖZELLİKLERİ ve ZAMAN İÇERİSİNDEKİ DURUMLARI

Bizans İmparatorluğu yeni Roma düşü ile oluşmuş bir imparatorluktur. İlk dönemlerde Roma'nın devlet yönetimini örnek aldığı gibi sanatını, kültürünü de benimsemiştir. Başlangıç devresi denilen IV-VI.yy.'larda Bizans kendi mimarlığını ararken, Ayasofya'nın yapımı ile ilk parlak dönem olan VI-VIII.yy.'da kendi anlayışına uygun bir kilise şeması geliştirmiştir. Constantin ve Iustinianus döneminde yapılmış olan büyük kiliseler genellikle Roma bazilikalarından etkilenecek yapılmış ancak bu planlamalar sonradan kullanılan kilise şemasını oluşturmuştur. Bizans İmparatorluğu'ndan kalan en önemli kiliseler, Osmanlı dönemi'nde din dışı yapılara dönüştürülmeyip, dini amaçlı cami yada müzeye çevrilerek kullanıma açılmışlardır. Bu çalışmada İstanbul tarihi yarımada'da bulunan Bizans kiliselerinin inşa edildikleri dönemlerin tüm özellikleri ve bu dönemlerin kiliseler üzerindeki yansımaları (324-1453), kentsel mekandaki mimari oluşumları, zaman içerisindeki plan biçimleri ve yapı şekilleri üzerindeki değişim ve gelişimleri anlatılmıştır. Ayrıca çalışmanın sonunda, tarihi yarımada'daki Bizans kiliseleri plan tipolojilerine göre sınıflandırılmış ve bir tablo oluşturularak o dönemde en çok tercih edilen ve kullanılan plan tipi ortaya çıkarılmıştır. Bu doğrultuda iyi durumda/kullanılır durumdaki kiliseler, harap durumda olanlar, günümüzde hiç bir izi kalmayan kiliseler saptanarak bunlar için yeni öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler	:	Mimarlık Tarihi, Bizans Kiliseleri
Bilim Dalı Sayısal Kodu	:	803

University : **İstanbul Kültür University**
Institute : **Institute of Science**
Science Programme : **Architecture**
Programme : **Historical Architecture**
Supervisor : **Prof. Turgut ÖVÜNÇ**
Degree Awarded and Date : **MS – June 2005**

ABSTRACT

**THE PERIODICAL FEATURES OF BYZANTINE CHURCHES SITUATED
IN THE HISTORICAL PENINSULA OF ISTANBUL**

Byzantine Empire is an empire established with the aim of new Rome dream. In the first periods, it took the governmental administration of Rome as an example and besides, it also adopted the art and culture of Rome. Between the fourteenth and sixteenth centuries called The Beginning Period, Byzantine looked for its own architecture and then, between the sixteenth and eighteenth centuries that was the first brilliant period with the building of Ayasofya ,it developed a church plan that was close to its own style. The massive churches that were built in the period of Constantin and Iustinianus, were generally built with the influence of Rome Basilicas, but these designings then formed the church plan that will have been internationally used. The most distinguished churches from the Byzantine Empire weren't transformed into ordinary buildings in the period of Ottoman Empire, but they were transformed into mosques or museums instead. In this study, the whole features of periods that Byzantine Churches had been built and situated in the Historical Peninsula of Istanbul, and reflections of these periods on the churches(324-1453),their architectural formations in City site, their plan formats and construction forms and finally their developments and transformations on structural shapes over periods have been told. At the end of this study, Byzantine churches in the historical peninsula have been classified to their plan typologies and being formed as a diagram, the plan type which was the most preferred and used in that period has been brought to life. A catalogue has been also made with the purpose of giving summary information about all the churches. Finally, the churches which are in good condition,ruined churches and the ones which did not exist nowadays have been found and new offers have been presented.

Keywords : **Historical Architecture, Byzantine Churches**
Science Code : **803**